

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ У ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖАХ УКРАЇНИ

РОМАНЧУК Ольга Василівна

кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української та іноземних мов
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

ДАНИЛЕВИЧ Мирослава Василівна

доктор педагогічних наук, професор кафедри фітнесу та рекреації
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

УКРАЇНА

Анотація: *Формування традицій здорового способу життя та фізичної культури набуває все більшої актуальності, зумовлюючи потребу детального аналізу системи підготовки вчителів фізичної культури до професійної діяльності. Первинною ланкою професійної підготовки фахівців фізкультурного профілю є педагогічні коледжі, які готують спеціалістів до професійної діяльності в навчальних закладах. У статті розглянуто особливості функціонування типових для вітчизняного освітнього простору інституцій. Досліджено зміст, головні завдання та особливості підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту у педагогічних коледжах України. Установлено наявність системи ступеневої підготовки фахівців зі скоординованими наскрізними навчальними планами та програмами, висококваліфікованого та досвідченого кадрового потенціалу, відповідного навчально-методичного забезпечення, достатньої матеріально-технічної бази, що дозволяють готувати кваліфікованих майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту в Україні.*

ВСТУП.

Сучасний стан розвитку фізичної культури і спорту України зумовлює гостру потребу змін у підготовці майбутніх учителів фізичного виховання до педагогічної діяльності з дітьми та молоддю. Повноцінний фізичний розвиток молодих поколінь, формування їх фізичної культури є однією з нагальних проблем сьогодення. Однак, жодну концепцію фізичного виховання неможливо реалізувати у повному обсязі без ґрунтовно підготовлених фахівців цієї галузі, які виконують головну роль в організації та здійсненні виховного процесу. Формування фізичної культури, спрямованої на збереження і зміцнення здоров'я, розвиток

фізичних якостей з метою гармонійного формування особистості, неможливе без наявності висококваліфікованих фахівців [1].

Аналіз літературних джерел свідчить про значну увагу науковців до проблем здорового способу життя, фізичного виховання і спорту, фітнесу та рекреації [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 13; 14]. Чимало аспектів професійної підготовки фахівців різних галузей також були предметом багатьох досліджень [15; 16; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 23; 24; 25; 26; 27; 28]. Проте, з огляду на помітне зниження стану здоров'я молодого покоління, формування традицій здорового способу життя та фізичної культури набуває все більшої актуальності.

Зважаючи на важливість ефективного фізичного виховання сучасної молоді та актуальність удосконалення системи підготовки вчителів фізичної культури до педагогічної діяльності в освітніх навчальних закладах, метою нашої розвідки є проаналізувати зміст та розглянути особливості професійної підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту на прикладі одного з педагогічних коледжів України.

ОСНОВНА ЧАСТИНА.

Первинною ланкою неперервної професійної підготовки педагогічних кадрів фізкультурного профілю є заклади середньої, професійної та фахової передвищої освіти, які готують спеціалістів для системи шкільної та дошкільної освіти. До таких навчальних установ віднесено коледжі та училища. Детальніше охарактеризуємо особливості функціонування типових для вітчизняного освітнього простору інституцій.

Одним з них є Комунальний заклад Львівської обласної ради «Самбірський педагогічний коледж імені Івана Филипчака», який готує педагогічні кадри, має сформований кадровий потенціал, належну навчально-матеріальну базу, сучасне навчально-методичне забезпечення для підготовки фахівців з фізичного виховання. Головні завдання коледжу охоплюють [29]:

- здійснення освітньої діяльності, яка включає навчальну, виховну, наукову, дослідно-пошукову та методичну роботу;

- забезпечення умов для оволодіння системою знань про людину, природу і суспільство, формування соціально-зрілої, творчої особистості, виховання морально, психічно і фізично здорового покоління громадян України;

- формування громадянських позицій, патріотизму, почуття власної гідності, готовності до педагогічної діяльності, відповідальності за свої вчинки, забезпечення високих етичних норм, атмосфери доброзичливості, взаємної поваги у стосунках між студентами, викладачами та іншими працівниками;
- підготовка студентів до професійної діяльності, забезпечення їх відповідними знаннями, уміннями і навичками;
- підготовка та підвищення кваліфікації кадрів, просвітницька діяльність.

27 квітня 2000 року Самбірський державний педагогічний коледж імені Івана Филипчика отримав ліцензію на право підготовки фахівців з фізичної культури за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст», учитель фізичної культури. У цьому ж році був здійснений перший прийом абітурієнтів – 30 осіб. Коледж пропонує денну форму навчання на основі базової загальної середньої освіти терміном 3 роки 10 місяців за державним замовленням та за кошти фізичних осіб. Випускники одержують кваліфікацію: вчитель фізичної культури. На сучасному етапі у відділенні навчається понад 100 студентів. Формування контингенту студентів здійснюється за рахунок місцевого бюджету і коштів фізичних осіб [29].

Для організації навчально-виховного процесу є необхідна матеріально-технічна база, а саме: ігровий спортивний зал; гімнастичний зал; тренажерний зал із сучасним обладнанням; тенісний корт; кабінет теорії і методики.

Освітньо-кваліфікаційна програма підготовки фахівців даної спеціальності складається з таких циклів: цикл загальноосвітніх дисциплін, гуманітарної, соціальної, природничо-наукової, професійної та практичної підготовки.

Проаналізуємо детальніше зміст підготовки фахівців з фізичного виховання у Самбірському державному педагогічному коледжі імені Івана Филипчика. План навчального процесу складається з двох блоків: загальноосвітня підготовка; підготовка за освітньо-професійною програмою.

Загальноосвітня підготовка містить чотири групи: базові предмети (українська мова, зарубіжна література, іноземна мова, математика,

історія України, всесвітня історія, громадянська освіта); природничі науки (фізика, астрономія, географія, хімія, екологія, захист Вітчизни, захист Вітчизни (табірні збори)); профільні предмети (біологія, українська мова, фізична культура); вибірково-обов'язкові предмети (інформатика, технології (основи підприємницької діяльності, туристична справа; обробка інформації та програмне забезпечення ПК)). Загальна кількість годин відведених на опанування дисциплін цього блоку становить 2660, з яких: 961 година – лекції, 64 години – лабораторні заняття, 1018 годин – семінарські, практичні заняття.

Підготовка за освітньо-професійною програмою розділена на дві групи: дисципліни, які формують загальні компетентності та дисципліни, які формують спеціальні компетентності. Дисципліни, які формують загальні компетентності, у свою чергу, містять два цикли: гуманітарної та соціально-економічної підготовки; математичної, природничо-наукової підготовки.

Цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки передбачає вивчення таких дисциплін: історія України, українська мова (за професійним спрямуванням), культурологія, основи філософських знань, економічна теорія, соціологія, основи правознавства, іноземна мова, загальною кількістю 660 годин (22 кредити ECTS), з яких: 377 – аудиторні години (156 годин – лекції, 242 години – практичні заняття), 283 годин – самостійна робота студентів.

Цикл математичної, природничо-наукової підготовки охоплює чотири дисципліни: анатомія людини, загальна фізіологія, вікова фізіологія, екологія, загальною кількістю 480 годин (16 кредитів ECTS), з яких: 232 – аудиторні години (156 годин – лекції, 76 годин – практичні заняття) 248 годин – самостійна робота студентів. Дисципліни, які формують спеціальні компетентності також розділені на цикл професійної та практичної підготовки та цикл дисциплін самостійного вибору навчального закладу. Перший з них є найбільший, як за кількістю дисциплін – 20, так і за об'ємом годин – 3510 (122 кредити ECTS), з яких: 1723 – аудиторні години (508 годин – лекції, 1218 годин – практичні заняття), 1487 годин – самостійна робота студентів. Зміст професійної та практичної підготовки представлений у таблиці 1.

Таблиця 1

**Дисципліни циклу професійної та практичної підготовки:
розподіл годин**

Назва навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС	Загальний обсяг	Аудиторні заняття			Само-стійна робота
			усього	лекції	практичні	
Теорія і методика фіз.виховання	8	240	202	64	138	38
Вступ до спеціальності	2	60	17	9	8	43
Технічні засоби навчання і методика їх застосування	2	60	34	12	22	26
Гімнастика з методикою викладання	10	300	202	26	176	98
Легка атлетика з методикою викладання	10	300	202	42	160	98
Основи мат.-техн. забезпечення	2	60	24	14	10	36
Плавання з методикою викладання	3	90	40	8	32	50
Історія фізичної культури	3	90	42	28	14	48
Фізична реабілітація	6	180	116	58	58	64
Баскетбол з методикою викладання	4	120	74	12	62	16
Волейбол з методикою викладання	5	150	70	8	65	50
Настільний теніс з методикою викладання	3	90	24	6	18	66
Футбол з методикою викладання	3	90	34	8	26	56
Гандбол з методикою викладання	3	90	24	6	18	66
Рухливі ігри з методикою викладання	5	150	40	6	34	110
Методика фізичного виховання в СМГ	3	90	34	18	16	56
Методика використання інформаційних технологій у фв	4	120	24	8	16	96
Методика виховної роботи	2	60	40	17	23	20
Психологія	5	150	74	42	32	76
Педагогіка	8	240	128	80	48	112
Основи педагогічної майстерності	3	90	34	12	22	56
Безпека життєдіяльності	2	60	34	24	10	26
Практика з виховної роботи	3	90	34		34	56
Пробна практика	8	240	140		140	100
Навчальна практика (зимовий та літній табірний збір)	5	150				
Переддипломна практика	8	240				
Основи охорони праці	2	60	36		36	24
Усього	122	3510	1723	508	1218	1487

дані сформовано з [29]

Зазначимо, що у цей цикл входять виробничі практики, яким приділена значна увага, як важливому інструменту практичної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання. Їх основою є педагогічна практика, яка являється органічною складовою частиною вивчення психолого-педагогічних та спортивно-педагогічних дисциплін і забезпечує формування практичних умінь і навичок у роботі з дітьми молодшого, середнього та старшого шкільного віку, формування необхідних для педагога рис особистості та розвитку педагогічних здібностей. Для цього передбачені практика з виховної роботи, пробна практика, навчальна практика (зимовий та літній табори), переддипломна практика.

До циклу дисциплін самостійного вибору навчального закладу входять основи гігієни, ритміка і хореографія, туризм, підвищення спортивної майстерності, на які відведено 600 годин (20 кредитів ESTC), з яких: 365 – аудиторні години (62 години – лекції, 303 години – практичні заняття), 253 години – самостійна робота студентів. Зазначимо, що на дисципліну підвищення спортивної майстерності виділено найбільше – 360 годин, що підкреслює важливість практичної підготовки студентів з обраних видів спорту.

Загалом на підготовку майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до педагогічної діяльності у Самбірському державному педагогічному коледжі імені Івана Филипчика передбачено 5250 годин (180 кредитів ESTC), з яких: 2697 – аудиторні години (882 години – лекції, 1839 годин – практичні заняття), 2253 години – самостійна робота студентів.

Після закінчення коледжу студенти можуть продовжувати навчання у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка, Львівському державному університеті фізичної культури імені Івана Боберського, Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка за скороченим терміном навчання.

У 2004 році між Дрогобицьким державним педагогічним університетом та Самбірським педагогічним коледжем укладено договір зі спеціальності «Педагогіка та методика середньої освіти. Фізична культура». Метою договору є підвищення рівня освітньої та наукової діяльності вузів-сторін у системі ступеневої підготовки фахівців зі скоординованими наскрізними навчальними планами та програмами.

50% випускників коледжу продовжує навчання на факультеті фізичного виховання Дрогобицького державного педагогічного факультету ім. І. Франка за скороченим терміном. Така ж угода укладена з Львівським державним університетом фізичної культури ім. І. Боберського [29].

ВИСНОВКИ З ТЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ.

Здійснений нами аналіз змісту та особливостей підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту у педагогічних коледжах України засвідчив наявність системи ступеневої підготовки фахівців зі скоординованими наскрізними навчальними планами та програмами, висококваліфікованого та досвідченого кадрового потенціалу, відповідного навчально-методичного забезпечення, достатньої матеріально-технічної бази, що дозволяють готувати кваліфікованих майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту. Однак, з метою модернізації освітнього процесу відповідного до запитів сьогодення та конкурентоспроможності на ринку праці необхідно підвищити його ефективність шляхом впровадження інноваційних методів і технологій навчання, заснованих на методологічних підходах, що відповідають новій парадигмі освіти, закордонного досвіду підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту в системі середньої, професійної та фахової передвищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Романчук, О. В., Данилевич, М. В., Гуцуляк, В. Р., Стефанишин М. В., & Семаль Н. В. (2020). Становлення та розвиток системи професійної освіти фахівців з фізичного виховання в Україні. *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University. Series «Pedagogical Sciences»*, (2), 183–190.
- [2] Данилевич, М. (2018). Професійна підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої діяльності: теоретико-методичний аспект. Львів: Піраміда.
- [3] Романчук, О. (2019). Підготовка фахівців фізичного виховання і спорту до педагогічної діяльності з дітьми та молоддю в Австрії: теоретико-методологічний аспект. Львів: Галицька видавнича спілка.
- [4] Danylevych, M., Matviyas, O., Romanchuk, O., & Kemin, V. (2019). Monitoring the Effectiveness of Professional Training System Designed for Students in Physical Education and Sports. *Slavonic Pedagogical Studies Journal*, 8(1), 51-81.
- [5] Perederiy, A., Borovska, O., & Slisenko, O. (2007). Structure and contents of training programs of Special Olympics. *Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта*, (10), 150-152.
- [6] Danylevych, M., Zakharina, I., Hrybovska, I., Romanchuk, O. & Hutsulyak, V. (2020). Peculiarities of professional preparation of physical education students for health-related activities. *Journal*

- of Physical Education and Sport (JPES)*, Vol 20 (Supplement issue 1), Art 44, pp 318–323.
- [7] Романчук, О. В., Данилевич, М. В., & Гуцуляк, В. Р. (2020). Нормативна база підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту в Україні. *Молодий вчений*, 3.2(79.2), 77–81.
- [8] Данилевич, М., Романчук, О., & Пазичук, М. (2018). Характеристика принципів сучасної системи підготовки фахівців з фізичного виховання та спорту до майбутньої професійної діяльності. *Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення: матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф.* (с. 305–308). 10–11 травня 2018 р., Львів, Україна: ЛДУФК. Вилучено з <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/11046>
- [9] Danylevych, M., Romanchuk, O., & Hutsulyak, V. (2018). Historical Aspects of Professional Activity of Future Specialists in Physical Education and Sports for Recreational and Health-Promoting Activity. *Using Sports, Culture, and Social Studies as Means to Rediscover Lost Values. Abstract Book of the 6th International Conference on Science Culture and Sport* (p. 307). April 25–27, 2018, Lviv, Ukraine.
- [10] Данилевич, М. В., & Романчук, О. В. (2018). Мотиваційно-ціннісний компонент готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до професійної діяльності. *Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах : матеріали III Всеукр. наук. конф.* (с. 237–239). 30–31 березня, 2018 р., Дніпро, Україна.
- [11] Данилевич, М. В., & Романчук, О. В. (2017). Окремі аспекти підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту в Республіці Польща. *Освіта і наука в умовах глобальних трансформацій: матеріали Всеукр. наук. конф* (с. 240–242). 24–25 листопада 2017 р., Дніпро, Україна.
- [12] Романчук, О., & Данилевич, М. (2019). Теоретичні основи формування готовності майбутніх фахівців із фізичного виховання та спорту до професійної діяльності. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*, 1(45), 14–21.
- [13] Yurko, N. A., Romanchuk, O. V., & Protsenko, U. M. (2019). Developmental Assets in Physical Education. *International Journal of Education and Science (IJES)*, 2(2), 38.
- [14] Yurko, N. A., Styfanyshyn, I. M., & Romanchuk, O. V. (2019). English and Physical Education: The Mutually Beneficial Integration. *International Journal of Education and Science (IJES)*, 2(2), 39.
- [15] Danylevych, M. V., Romanchuk, O. V., Koval, R. S., & Bazyliak, N. O. (2019). Istorychni aspekty rozvytku fizychnoi ta rehabilitatsiinoi medycyny u Frantsii [Historical aspects of development of physical and rehabilitation medicine in France]. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*, 7(32), 35–38.
- [16] Стифанишин, І. М., Юрко, Н. А., Проценко, У. М., & Романчук, О. В. (2019). Комунікативні аспекти іншомовної професійної підготовки фахівців сфери туризму. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*, 6(74), 200–203.
- [17] Боровська, О. (2001). До питання про національні та інтернаціональні терміни в українській спортивній терміносистемі. *Молода спортивна наука України*, 1(5), 23–24.
- [18] Боровська, О., Дмитрів, У., & Стифанишин, І. (2008). Проблеми перекладу спортивної термінології. *Молода спортивна наука України*, 1(12), 51–55.
- [19] Юрко, Н., Романчук, О., Матвіяс, О., Проценко, У., & Стифанишин, І. (2012). Словотвірні аспекти дENUMеральних утворень в англomовній спортивній лексиці. *Молода спортивна наука України*, 4(16), 176–179.
- [20] Романчук, О., Матвіяс, О., & Юрко, Н. (2010). Словотвірні характеристики термінів гандболу в англійській мові. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: серія «Проблеми української термінології»*, (675), 175–177.
- [21] Romanchuk, O. V., Matviyas, O. V., Styfanyshyn, I. M., & Yurko N. A. (2010). Strukturni osoblyvosti terminiv handbolu v anhliyskiy movi [Structural peculiarities of English handball terminology]. *Funktsionalnaya lingvistika* 2(1), 205–206. [in Ukrainian]
- [22] Romanchuk, O. V., Matviyas, O. V., Protsenko, U.M., Styfanyshyn, I. M., & Yurko N. A. (2011). Komponentno-strukturnyi analiz anglomovnykh abreviatur u sportyvniy leksytsi [Componential and structural analysis of English sports abbreviations]. *Funktsionalnaya lingvistika* 2(2), 167–169. [in Ukrainian]
- [23] Yurko, N., Styfanyshyn, I., Protsenko, U., & Romanchuk, O. (2019). Translation at foreign language classes: main pros and cons. *Архів матеріалів міжнародних наукових конференцій*,

75–77. doi: <https://doi.org/10.36074/06.05.2019.v3.01>

- [24] Yurko, N. A., Styfanyshyn, I. M., & Romanchuk, O. V. (2019). The characteristics of English terms structure in tourism industry. *Львівський філологічний часопис*, (5), 178–182.
- [25] Yurko, N. A., Styfanyshyn, I. M., Protsenko, U. M., & Romanchuk, O. V. (2019). The word-formation features of English terminology in tourism industry. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету: серія «Філологія»*, 2(38), 185–187.
- [26] Yurko, N. A., Styfanyshyn, I. M., Protsenko, U. M., & Romanchuk, O. V. (2019). The characteristics of word formation in English track-and-field terminology. *Закарпатські філологічні студії*, 1(9), 146–149.
- [27] Yurko N., Styfanyshyn, I., Protsenko, U., & Romanchuk, O. (2019). Tourism English: the fields of occupational benefits. *Економіко-соціальні відносини в галузі фізичної культури та сфери обслуговування : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф.* (с. 66–68). 23–24 травня, 2019 р., Львів, Україна: ЛДУФК. Retrieved from <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/22221>
- [28] Romanchuk, O. V., Matviyas, O. V., & Yurko, N. A. (2009). Terminolohiya tenisu v anhliyskiy ta ukrayinskiy movakh [Tennis terminology in English and Ukrainian]. *Scientific Bulletin of Volyn National University named after Lesya Ukrainka*, (5), 212–215. [in Ukrainian]
- [29] Самбірський фаховий педагогічний коледж імені Івана Филипчак. *Sambir-PedCollege*. Вилучено з: http://www.sambir-pedcollege.lviv.sch.in.ua/metodichne_zabezpechennya/